

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРИЇ ТА КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР *Н. М. Кольцун* Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія європейського фашизму

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.03 Історія), 032 Історія та археологія
(спеціалізація) (код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Середня освіта: історія, основи правознавства та економіки
(назва освітньої програми)

освітня програма Історія та археологія: історія. Європейські студії (зі знанням англійської мови)
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

 Дроздов В.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

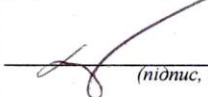
протокол № 8 від 10.01.19

Завідувач кафедри

 В. Юрій
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

 І.Б. Ушаков
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Дроздов Віктор Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 5	Лекції:	
	32	8
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 150	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7-8	Семінарські заняття:	
	28	8
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	90	134

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом навчальної дисципліни «Історія європейського фашизму» є історія фашистських режимів у країнах Європи як своєрідний історичний феномен, один з варіантів історичного розвитку держави і суспільства та одне із найстрашніших явищ ХХ ст.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів фахового уявлення про сутність поняття «фашизм», основні закономірності та особливості розвитку фашистських режимів і систем у країнах Європи, їх порівняльну характеристику та вплив традиційного фашизму першої половини ХХ ст. на націоналістичні диктатури сучасності.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення нормативних дисциплін «Нова та новітня історія Західної Європи і Північної Америки», «Новітня історія країн Західної Європи» та «Історія країн Центрально-Східної Європи».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Новітня історія країн Західної Європи», «Історія країн Центрально-Східної Європи», «Історія держави і права зарубіжних країн».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** знати передумови та історію виникнення фашистських партій у країнах Європи; причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ, які призвели до виникнення фашистських рухів та їх наслідки для подальшого розвитку європейських країн; історію виникнення та етапи встановлення фашистських режимів у конкретній європейській країні; вплив традиційного

фашизму першої половини ХХ ст. на націоналістичні диктатури сучасності; визначення основних термінів курсу «Історія європейського фашизму».

2. *Уміння*: вміти визначати сутність фашизму як своєрідного історичного феномену; вплив фашистських партій у країнах Європи та їх лідерів на соціально-економічний, політичний і культурний розвиток цих країн; вплив географічного чинника на специфіку фашистського режиму та його зовнішню політику; аналітично оцінювати взаємовідносини фашистських держав та наслідки їх політики для міжнародних і внутрішньополітичних процесів.

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань історії міжнародних відносин, зовнішньої політики, основних закономірностей та особливостей розвитку фашистських режимів і систем у країнах Європи; практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

4. *Автономність та відповідальність*: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Фашизм-феномен ХХ ст.	2	2	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	10
2.	Німецький націонал-соціалізм	16	8	8	-	-	-	16	4	2	2	-	-	-	24
3.	Італійський фашизм	12	6	6	-	-	-	16	4	2	2	-	-	-	24
4.	Іберійський фашизм	12	8	4	-	-	-	14	4	2	2	-	-	-	24
5.	Фашистські рухи з масовою базою	10	4	6	-	-	-	16	2	-	2	-	-	-	24
6.	Неофашизм і неонацизм	4	4	4	-	-	-	16	2	2	-	-	-	-	24
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		32	32	28	-	-	-	90	16	8	8	-	-	-	134

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Фашизм-феномен ХХ ст.

Фашизм-нова ідеологія ХХ ст. Витоки фашизму. Б. Муссоліні та зародження фашизму. Система терору, насилля, демагогії. Історіографія західноєвропейського фашизму.

Тема 2. Німецький націонал-соціалізм

Утворення НСДАП. Загальні риси нацистської ідеології. «25 пунктів». Створення партійної структури. Фюрер А. Гітлер. Перші воєнізовані

формування. Півний путч 1923 р. «Майн Кампф» і «Міф ХХ ст.». Боротьба за ідеологічне лідерство. Розвиток НСДАП у 1926–1930 рр. Німеччина в роки світової економічної кризи 1929–1933 рр. Й. Геббельс і нацистська пропаганда. Масова база нацистського руху. Причини перемоги фашизму в Німеччині.

Фашистська диктатура в Німеччині (1933–1939 рр.). Соціальна політика, фашизація та мілітаризація внутрішнього життя країни. Політико-партійна уніфікація. НСДАП в політичній системі нацистської держави. Закон «Про забезпечення єдності партії і держави». Закон «Про уніфікацію земель з рейхом» та перебудова системи місцевого управління. СА і національна революція. «Ніч довгих ножів». Зростання ролі СС. Смерть Гінденбурга. Референдум та розповсюдження терміну «фюрер» на державний рівень. Економічна уніфікація. Нацистський варіант корпоративізму. Закон про примусове картелювання. «Імперський продовольчий стан». «Імперські промислові групи». Принцип фюрерства в економіці. Початок мілітаризації економіки. Проблема забезпечення промисловості і сільського господарства робочою силою. Трудова повинність, трудові книжки. Зміцнення позицій монополій в економіці країни. «Аріїзація» власності. Реформа сільського господарства. Наслідки нацистської економічної політики для країни і німецьких монополій.

Соціальна уніфікація. Ліквідація безробіття: методи і наслідки. Розпуск профспілок та інших громадських організацій. «Німецький робітничий фронт» і його роль в соціальному житті країни. Ідеї Р. Лея. Соціальна політика як компенсація за трудові подвиги. Нацистська диктатура і молодь. Молодіжні організації «Юнгфольк», «Гітлерюгенд». Виховання нової арійської людини. «Німецький жіночий союз». Духовна і культурна уніфікація. Міністерство пропаганди. Формування апарату маніпулювання суспільною свідомістю. Політика гітлерівського режиму в галузі культури.

Успіхи в поширенні ідеології. Нацистські лідери і проблема «хаосу компетенцій». А. Гітлер і його оточення: П. Й. Геббельс Г. Герінг, М. Борман, Г. Гімmlер, А. Розенберг, І. фон Ріббентроп.

Антифашистський Опір: слабкість, характер і форми боротьби. Комуністичні і соціалістичні групи Опору. Фашизм і церква. «Внутрішня еміграція».

Терор як державна політика режиму. Створення апарату терору. СА і СС в політиці терору. Створення концтаборів. Гестапо. Расова політика нацистів. Антисемітизм в ідеології і на практиці. Бойкот 1933 р. Нюрнберзькі («расові») закони. «Кришталева ніч» та «аріїзація» власності. Расова політика в роки війни.

Зовнішня політика нацистів: боротьба проти обмежувальних статей Версальського договору, боротьба за возз'єднання німців в межах рейху, боротьба за «життєвий простір». Нацисти і рейхсвер. Підготовка збройних сил до війни. Німеччина і «пакт чотирьох». Вихід Німеччини з Ліги Націй. Ремілітаризація Німеччини. Англо-німецький морський договір. Ремілітаризація Рейнської області. Проблема союзників. Німеччина та італійська агресія в Ефіопії. Німеччина і громадянська війна в Іспанії. «Антикомінтернівський пакт». «Вісь Берлін-Рим». Оформлення німецько-італійсько-японського блоку. Початок німецької агресії в Європі. «Аншлюс» Австрії. Мюнхенська змова. Ліквідація незалежності Чехословаччини.

Приєднання Мемеля. Німецько-румунська угода 1939 р. «Сталевий пакт». Німецько-радянські відносини 1933-1939 рр. Пакт «Молотова-Ріббентропа». Німеччина у Другій світовій війні. Початок кампанії проти СРСР. Перші поразки. Ідея «тотальної війни». Перебудова суспільного і державного життя. Змова 20 липня 1944 р. Прагнення наці «стояти до кінця». Фольксштурм і «вервольф». Відчуття кінця історії. Самогубство Гітлера і Геббельса. Заповіт фюрера. Кінець режиму і війни.

Тема 3. Італійський фашизм

Економічний розвиток Італії на початку ХХ ст. та його особливості. Політична система Італії та її особливості. Фактична відсутність політичних партій. «Вождизм». Націоналізм в Італії. Особливості італійського менталітету. Перша світова війна та Італія. «Вкрадена перемога». Криза італійського лібералізму й «червоне дворіччя». Перші фаши. Утворення Італійської фашистської партії. Б. Муссоліні та програма італійського фашизму. Соціальний склад руху, його масова база. Фашистська ідеологія. «Похід на Рим» та «революція у спальному вагоні». Капітуляція уряду. Коаліційний уряд Б. Муссоліні. Встановлення фашистської диктатури. Вибори 1924 р. «Криза Маттеотті». «Авентинський блок» і його розпад. Перемога Муссоліні, початок будівництва тоталітарної держави. Соціально-економічні реформи Муссоліні. Культ дуче. Расова політика італійського фашизму. Проблема фашистського терору. Агресивна середземноморська та балканська зовнішня політика фашистської Італії. Утворення «осі Берлін-Рим». Захоплення Албанії. «Стальний пакт». Участь Італії у Другій світовій війні. Антифашистський рух. Падіння Муссоліні. Республіка Сало. Наслідки фашистського режиму в Італії.

Тема 4. Іберійський фашизм

Іспанія на початку ХХ ст. Традиційні проблеми держави «запізнілого» типу розвитку і традиціоналістського суспільства. Іспанські фашистські організації. Традиційні риси і запозичення італійського досвіду. Монархізм, консерватизм, католицизм, антиклерикалізм, традиціоналізм і соціалізм в іберійському різновиді фашизму: ідеологічна еkleктика і організаційна слабкість. Р. Ледесма Рамос і О. Редондо. «Кастильська хунта іспанського дії». Створення «хунти наступу націонал-синдикалізму» (ХОНС). Цілі, символіка і організаційна структура ХОНС. СЕДА. «Іспанське оновлення». Х.-А. Прімо де Рівера. Створення «Іспанської фаланги». Злиття з ХОНС. Фашистський терор і спроби заколоту. Паритет правих і лівих. Утворення Народного фронту, перемога на виборах і початок реформ. Правий і лівий політичний терор. Політичний розкол у країні. Заколот 17-18 липня 1936 р. Проблема перекидання бунтівних військ з Марокко. Звернення заколотників за допомогою до Італії та Німеччини. Генерал Франко і «Фаланга». Початок італійсько-німецької інтервенції та інтернаціоналізація внутрішнього іспанського конфлікту. Наступ франкістів на Мадрид. «П'ята колона». «Кауділізм» і «фалангізм». Франкізм чи іберійський фашизм. Використання Франко фашистських організацій та ідеології. «Іспанська традиціоналістська фаланга і ХОНС». Особлива роль Франко. Перемога у громадянській війні. Франко і Німеччина. Фашистська Іспанія і Друга світова війна.

Проблема збереження режиму після війни. Іспанія в 1940-50-і рр. Положення «Фаланги». Позиції монархістів і клерикалів. «Опус Деї». «Мала

фаланга». Терор і система виховання. Іспанія в 1960-70-х рр. Еволюція фашистського режиму. Модернізація держави. Проблема сепаратизму. Згорання фашистської системи і створення можливостей демократизації після смерті Франко. Ідея відновлення монархії і виховання наступника - принца Хуана Карлоса Бурбона. Смерть каудильйо і кінець фашизму. Підсумки фашистського періоду для Іспанії.

Проблеми держави і суспільства в Португалії. Корпоративна конституція і диктаторська традиція. Антоніо Салазар. Створення фашистського руху. Хартія праці. Португальський легіон. Португальська молодь. ПІДЕ. Фашизм і економіка. Колоніальні проблеми і націоналізм. Прагнення відтворити імперію. Смерть Салазара. Марселу Кастану. Невдачі колоніальної політики. Слабкість бази режиму. «Революція гвоздик».

Тема 5. Фашистські рухи з масовою базою

Міжнародний фашистський рух: італійський і німецький варіанти. КАУР (Комітети за універсалізацію римського досвіду) - ідеологія, практика і організаційна структура. Конгреси в Римі і Монтре. «Коричневий інтернаціонал» і «Антикомінтерн». Суперництво Розенберга і Геббельса. Країни Центральної та Східної Європи в рамках міжнародного фашистського руху. Фашизм і антисемітизм. ЦСЄ в міжвоєнний період: типи політичних режимів. Нестабільна ситуація. Важке внутрішнє і зовнішнє становище. Особлива політична культура країн ЦСЄ. Криза парламентської демократії. Прагнення суспільства до сильної президентської влади. Протиборство фашистських партій і традиціоналістських консервативних кіл. Вибір між фашистською диктатурою і військовою безпартійною. Королівські диктатури в ЦСЄ. Армія в політичній системі ЦСЄ.

Фашистські партії ЦСЄ. Румунська «Залізна гвардія», Угорські «Схрещені стріли», Болгарський націонал-соціальний рух. Соціальна база фашистських рухів.

Авторитарні диктатури в Угорщині, Румунії, Польщі, Югославії та Болгарії.

Австрія після Першої світової війни. Радикалізм і реваншизм. Нова республіка або стара імперія. Возз'єднання з рейхом або самостійність. Німецька націонал-соціалістична робітничка партія (ННСРП) і Хеймвер. Два варіанти фашистського шляху. Ідеологічні розбіжності та боротьба в 20-і рр. Союз з Хеймвером. Диктатура Дольфуса. Австрія між Німеччиною та Італією. Спроби нацистських путчів. Вбивство Дольфуса. Італійсько-німецький конфлікт. Спроби австрійців зберегти самостійність. Канцлерство Шушнінга. «Вісь Берлін-Рим» і австрійський питання. Возз'єднання Австрії з рейхом.

Фашистський рух у Франції: «Аксьон Франсез», «Бойові хрести», «Ліга патріотичної молоді». Співпраця і кооперація фашистських рухів. Консервативний фашизм. Французький фашизм і церква. Спроба фашистського путчу в 1934 р. Фашизм і антифашизм. Поразка Франції у Другій світовій війні. Республіка Віші. Диктатура Петена і фашизм. Політика П. Лавалля. Хартія праці. Соціальна політика Віші. Система терору. Республіка Віші і церква. Французький фашизм і німецькі окупаційні сили.

Тема 6. Малі фашистські рухи, фашистські секти і прикордонні випадки

Фашистські партії Великобританії та Ірландії, Фінляндії, Бельгії, Голландії. Фашистські секти в Данії, Швеції та Швейцарії. Норвезьке «Національне єднання» - між сектою і колабораціоністською партією. Прикордонні випадки: Словаччина, Польща.

Тема 7. Неофашизм і неонацизм

Перемога нацистів у світовому фашистському русі. Нав'язування німецького шляху. Фашистські партії та війна. «Новий порядок» і крах фашизму. Неофашизм і неонацизм: загальні риси і відмінності. Причини інтересу до фашизму в різних країнах. Неонацизм в Німеччині: від НДП до скінхедів. Італійські неофашисти. Фашизм як політичний ярлик. Французький Національний фронт.

5.2. Тематика семінарських занять

ТЕМА 1. НСДАП: створення і розвиток у 20-і рр. ХХ ст.

ТЕМА 2. Економічна політика фашистської Німеччини.

ТЕМА 3. Нацизм і німецьке суспільство.

ТЕМА 4. Фашистський режим в Італії у 30-ті рр. ХХ ст.

ТЕМА 5. Зовнішня політика фашистської Італії.

ТЕМА 6. Авторитарна фашистська диктатура Франко в Іспанії.

ТЕМА 7. Фашистський рух в Португалії.

ТЕМА 8. Країни Центральної та Східної Європи в межах міжнародного фашистського руху

ТЕМА 9. Фашизм і націонал-соціалізм в Австрії.

ТЕМА 10. Фашистський рух у Франції.

ТЕМА 11. Неофашизм і неонацизм.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20 (40)	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4(4)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - написання есе; - анотації наукових статей - складання порівняльних таблиць; - підготовка до презентації результатів дослідження.	14(14) 20(30) 12(24) 20(22)	Есе Анотації Порівняльні таблиці Презентація
	Разом	90(134)	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика есе

1. А. Гітлер і нацизм.

2. Й. Геббельс - головний пропагандист Третього рейху.

3. Г. Герінг - людина № 2 Третього рейху.

4. І. фон Ріббентроп на службі нацистської зовнішньої політики.

5. Г. Гімmlер - людина за спиною Гітлера.

6. А. Розенберг - ідеолог нацистського руху.
7. Б. Муссоліні - батько фашизму.
8. Г. Чіано та італійський фашизм.
9. Ф. Франко і франкізм.
10. А. Салазар і його режим.

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Белоусов Л. С. Репрессивный аппарат Муссолини // Новая и новейшая история. – 1999. – №2.
2. Гордієнко Г. М. Релігія і церква в політичній та ідеологічній практиці націонал-соціалізму // Гілея: науковий вісник. – 2004. – Вип. 86.
3. Міхальчишин Ю. Взаємозв'язок організаційних і програмно-ідеологічних чинників у розвитку NSDAP (1925-1926 рр.) / Ю. Міхальчишин // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія: Філософські науки. – Львів, 2007. – Вип. 10.
4. Міюц Ю. В. « Імперська служба праці » як складова державного механізму Третього Рейху (1933 - 1939 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2013, вип. XXXVII
5. Свечникова (Сиянова) С. В. Взаимоотношения Гитлера и Муссолини. 1922–1939 // Вопросы истории. – 2005. – № 6.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 20 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді есе та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень знання причинно-наслідкових зв'язків історичних подій і явищ, які призвели до виникнення фашистських рухів та їх наслідків для подальшого розвитку європейських країн; історію виникнення та етапи встановлення фашистських режимів у конкретній європейській країні; а також вміння аналітично оцінювати взаємовідносини фашистських держав та наслідки їх політики для міжнародних і внутрішньополітичних процесів.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Охарактеризуйте соціальну політику Третього рейху.
2. Визначте загальні риси і відмінності неофашизму та неонацизму.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- 8.1. *Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Есе	5
Анотація	5
Порівняльна таблиця	5
Презентація	5

Оцінювання *есе* здійснюється за такими критеріями: глибоке знання обраної проблеми, збалансоване використання інформації, підпорядкованість її центральній ідеї (тезі), взаємопов'язаність, логічність, самостійність, аргументованість викладених думок і висновків. Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Ватлин А. Ю. Германия в XX веке / А. Ю. Ватлин. – М., 2002.
2. Ватлин А. Ю. Австрия в XX веке / А. Ю. Ватлин. – М., 2006.
3. Випперман В. Европейский фашизм в сравнении 1922–1982 / Пер. с немецкого А. И. Федорова. – Новосибирск, 2000.
4. Галкин А. А. Германский фашизм / А. А. Галкин. – М., 1989.
5. Гейден К. Путь НСДАП. Фюрер и его партия / К. Гейден. – М., 2004.
6. Григорьева И. П. Италия в XX веке: учеб. пособие для вузов / И. В. Григорьева. – М., 2006.
7. Дем'яненко Б. Л. Три моделі тоталітаризму: Порівняльний аналіз фашизму, більшовизму та націонал-соціалізму: Монографія / Б. Л. Дем'яненко – К., 2000.
8. Желев Ж. Фашизм. Тоталитарное государство / Ж. Желев. – М., 1991.
9. Зонтгаймер К. Як нацизм прийшов до влади / Зонтгаймер К.; [Пер. з нім.]. – К., 2009.
10. История Германии: учебное пособие: в 3 т. / Б. Бонвеча, Ю.В. Галактионова. – М., 2008. – Т.3. Документы и материалы.

11. История новейшего времени стран Европы и Америки, 1918–1945 / Под ред. Е. Ф. Язькова. – М., 2004.
12. Патрушев А. А. Германия в XX веке: учеб. пособие / А. А. Патрушев. – М., 2004.
13. Пожарская С. П. Франсиско Франко и его время / С. П. Пожарская. – М., 2007.
14. Системная история международных отношений. 1918 – 2000: В 4 Т. / Под ред. А. Д. Богатурова. – М., 2000.

10.2. Допоміжні джерела

1. Аникеев А. А., Кольга Г. И., Пуховская Н. Е. НСДАП. Идеология, структура и функции. Ставрополь, 2000.
2. Арндт Х. Истоки тоталитаризма. М., 1996.
3. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. М., 1993.
4. Артамошин С.В. Идеиные истоки национал-социализма. Брянск, 2002.
5. Белоусов Л. С. Тоталитаризм в Европе // Новая и новейшая история – 1997. – № 6.
6. Белоусов Л.С. Италия: молодежь против фашизма. М., 1987.
7. Белоусов Л.С. Муссолини: диктатура и демагогия. М., 1993.
8. Белоусов Л.С. Режим Муссолини и массы. М., 2000.
9. Белоусов Л. С. Репрессивный аппарат Муссолини // Новая и новейшая история. – 1999. – №2.
10. Беляков С. С. Усташи: между фашизмом и этническим национализмом. Екатеринбург, 2009.
11. Брамштедте Е., Френкель Г., Манвелл Р. Йозеф Геббельс – Мефистофель усмехается из прошлого. Ростов н/Д., 2000.
12. Бросцат М. Закат тысячелетнего рейха. Гибель богов. М., 2005.
13. Бросцат М. Тысячелетний рейх. Триумф НСДАП и рождение империи. М., 2004.
14. Бросцат М. Держава Гітлера: створення і розвиток внутрішньої структури Третього рейху / Бросцат М.; [Пер. з нім. О.Насика]. – К., 2009.
15. Васильченко А. Арийский миф III Рейха. М., 2008.
16. Ветте В. Психологическая мобилизация немецкого населения 1933–1939 // Вторая мировая война. Дискусии. Основные тенденции. Результаты исследований. М., 1997.
17. Гордієнко Г. М. Релігія і церква в політичній та ідеологічній практиці націонал-соціалізму // Гілея: науковий вісник. – 2004. – Вип. 86.
18. Давлетов О. Р. НСДАП на шляху від «народного руху» до політичної партії «нового типу»: прорив до влади (1919 – 1933 рр.). – Запоріжжя, 2007.
19. Давлетов О. Р. «Гітлерюгенд»: від «загону Адольфа Гітлера» до єдиної державної молодіжної організації «третього рейху» (1922– 1939 рр.): нариси / О. Р. Давлетов. – Запоріжжя, 2006.
20. Данн О. Нации и национализм в Германии 1770 – 1990. Пер. с нем. / О. Данн. – СПб., 2003.
21. Ерин М. Е. Католическая церковь Германии и фашизм. Ярославль, 1990.
22. Ерин М. Е., Ермаков А. М. «Имперская трудовая повинность» в нацистской Германии (1933– 1945) / М. Е. Ерин, А. М. Ермаков. – Ярославль, 1998.
23. Залесский К. А. Вожди и военачальники Третьего рейха. М., 2000.
24. Залесский К. НСДАП. Власть в Третьем рейхе / К. Залесский. – М., 2005.
25. Ильинский М. Жизнь и смерть Бенито Муссолини. М., 2000.
26. Колье Р. Дуче! Взлет и падение Бенито Муссолини. М., 2001.
27. Комолова Н. П. Сто лет истории Италии: (XX век). М., 2009.
28. Кормилицын С. Гитлерюгенд. СПб., 2004.
29. Лангер В. Мышление Адольфа Гитлера: секретный доклад американской разведки / Лангер В.; [Пер. с англ. А. А. Иванова, А. В. Полищука, Е. А. Ткач, Т. А. Яхнюк]. – К., 2005.

30. Мазер В. Адольф Гитлер: легенда, миф, реальность. Ростов н/Д., 1998.
31. Макарова Л. М. Идеология нацизма. Сыктывкар, 2005.
32. Максмит Д. Муссолини. М., 1995.
33. Марабини Ж. Повседневная жизнь Берлина при Гитлере. М., 2003.
34. Мильза П. Муссолини: характер и путь. СПб., 2009.
35. Міхальчишин Ю. Взаємозв'язок організаційних і програмно-ідеологічних чинників у розвитку NSDAP (1925-1926 рр.) / Ю.Міхальчишин // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія: Філософські науки. – Львів, 2007. – Вип. 10.
36. Міюц Ю. В. «Імперська служба праці» як складова державного механізму Третього Рейху (1933 - 1939 рр.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2013, вип. XXXVII
37. Моссе Дж. Нацизм и культура. М., 2010.
38. Муссолини Р. Дуче, мой отец. М., 2009.
39. Мусский И. А. 100 великих диктаторов. М., 2000.
40. Наумов А. О. Фашистский интернационал. Покорение Европы. М., 2005.
41. Наумов А. О. Италия и начало Второй мировой войны // Новая и новейшая история. – 2009. – №4.
42. Нольте Э. Фашизм в его эпохе. Новосибирск, 2001.
43. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс. М., 2005.
44. Пленков О. Ю. Третий рейх. Арийская культура. СПб., 2005.
45. Пленков О. Ю. Третий рейх. Нацистское государство. СПб., 2004.
46. Пленков О. Ю. Третий рейх. Социализм Гитлера. СПб., 2003.
47. Престон П. Франко. М., 1999.
48. Райх. В. Психология масс и фашизм / Райх. В. – СПб.– М., 1997.
49. Раушнинг Г. Говорит Гитлер. Зверь из бездны. М., 1993.
50. Ржевская Е. М. Геббельс: портрет на фоне дневника. М., 1994.
51. Ридли Дж. Муссолини. М., 1999.
52. Свечникова (Сиянова) С. В. Взаимоотношения Гитлера и Муссолини. 1922–1939 // Вопросы истории. – 2005. – № 6.
53. Свечникова С. В. Национал-социалистическая пропаганда: принципы и методы воздействия на общество // «NOBLESSE OBLIGE»: Досужий мир. Отдых как форма культурного диалога. Орел, 2006.
54. Свечникова С. В. Пауль Йозеф Геббельс–человек за спиной Гитлера // Знатность, измеряемая часами: временщики между произволом и традицией. –Орел, 2009.
55. Свечникова (Сиянова) С. В. Образ фашистской Италии в национал-социалистической пропаганде. 1933 // Вестник МГУ. Серия VIII. История. – 2005. – № 2.
56. Смирнов В. Н. Германский фашизм и воинствующий национализм в годы Второй мировой войны. Харьков, 2008.
57. Смирнов В. П. Франция в XX веке. М., 2000.
58. Токарева Е. С. Фашизм, церковь и католическое движение в Италии. 1923–1943. М., 1999.
59. Толанд Дж. Адольф Гитлер. М., 1993.
60. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. М., 1996.
61. Устрялов Н. В. Германский национал-социализм. М., 1999.
62. Устрялов Н. В. Итальянский фашизм. М., 1999.
63. Фест И.К. Адольф Гитлер. Биография. Пермь, 1993.
64. Фрай Н. Государство фюрера: национал-социалисты у власти: Германия 1933–1945. М., 2009.
65. Хибберт К. Бенито Муссолини. М., 1996.
66. Хобсбаум Э. Эпоха крайностей. Короткий двадцатый век. 1914–1991. М., 2004.

67. Ходжес Г.Э. Франко. Краткая биография. М., 2003.
68. Холодковский К. Г. Итальянский фашизм: немного исторического опыта. М., 1995.
69. Черная Л. Коричневые диктаторы (Гитлер, Геринг, Гиммлер, Геббельс, Борман, Риббентроп). Ростов н/Д., 1999.
70. Ширер У. Взлет и падение Третьего рейха. В 2 Т. М., 1991.
71. Ширер У. Берлинский дневник. Европа накануне Второй мировой войны глазами американского корреспондента. М., 2002.
72. Шмидт П. Переводчик Гитлера. Смоленск, 2001.

10.3. Интернет-ресурсы

1. Державна установа «Інститут всевітньої історії НАН України»: <http://ivinas.gov.ua/uk/>
2. Библиотека Гумер (Росія): www.gumer.info/
3. Всемирная история (Росія): history.xsp.ru/
4. Інститут історії України НАН України: www.history.org.ua/
5. Институт всеобщей истории РАН (Росія): www.igh.ru/
6. Інтернет-сторінка «Історія» (Росія): history.tuad.nsk.ru/
7. Львівський національний університет імені Івана Франка:
www.lnu.edu.ua/faculty/webhistory/sid/index.html
8. Люди (Росія): www.peoples.ru/
9. Мир истории. Российский электронный журнал (Росія): www.historia.ru/
10. Міжнародний комітет історичних наук: www.cish.org/
11. Научно-образовательный центр «Новая локальная история» (Росія):
www.newlocalhistory.com/
12. Страны мира (Росія): www.countries.ru/
13. Український інститут національної пам'яті: <http://www.memory.gov.ua/>
14. Хронос – всемирная история в Интернете (Росія): www.hrono.ru/
15. Електронна бібліотека (Україна): www.lib.com.ua/